

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravništvo in ekspedicijska v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 293.

V Ljubljani, v petek 20. decembra 1895.

Letnik XXIII.

Narodna enakopravnost.

(Govoril v državnem zboru posl. Pfeifer.)

Naj mi bo dovoljeno, poiskati iz starih časov poglavje, ki govori o enakopravnosti mnogojezičnih narodov. V svetopisemski knjigi starega veka Ester se pripoveduje, da je asirski kralj Ahasver ukazal zatreti vse žde, katere mu je njegov državni minister označil nastopno: „V Tvojem kraljestvu je v vseh deželah posebno raztreseno in ločeno ljudstvo med narodi, čegar zakoni so različni od zakonov vseh drugih narodov in ki ne spoštuje kraljevih zakonov. Ni torej v korist Tvojemu kraljestvu, da bi jih še trpeli mej seboj.“ — Ta ukaz se je izdal židom, velikemu kraljevemu namestniku, namestnikom in knezom dežel ob Indiji do Etiopije, če se ne motim, na 127 satrapij, in sicer vsaki deželi v nje pisavi in vsakemu narodu v njegovem jeziku in tudi židom v njih pisavi in jeziku.

Ta dogodek spričuje jasno, kakšno mnenje je pred poltisočletjem pred Kristusom vladalo o enakopravnosti v despotični Aziji. (Veselost. — Prav dobro!) Z mnogimi narodi v državi je tedaj vlada občevala v njih jezikih; ako se je v vsaki pokrajini govoril drugačen jezik, smemo reči, da se je vlada sporazumevala s 127 rodovi v državi v 127 jezikih in to se je skazalo kot dobro, velemoč države pri tem ni nič trpela.

Kako bi se to ne moglo vršiti v Avstriji, kjer je po § 19. državnih osnovnih zakonov od države priznana enakopravnost vseh deželnih jezikov v šoli, uradu in javnem življenju; vsaj smo si tukaj po dolgih, hudih bojih za rabo slovenskega jezika pri sodiščih mej drugim priborili pravosodnega ministerstva razglas z dne 20. oktobra 1866 in 24. aprila 1881, za rabo slovenskega jezika pri politični upravi pa ministerjalni razglas z dne 6. avgusta 1867, št. 3968? — S tem razglasom se določuje, da morajo politična oblastva brez ugovora ne le vsprejemati vloge v slovenskem jeziku, marveč jih v prvi inštanci tudi reševati v istem jeziku; povabila, uradna pisma in naročila, namenjena osebami, ki so jedino slovenskega jezika zmožne, se morajo izdajati le v tem jeziku; zapisniki s takimi osebami in strankami, ki to zahtevajo, se morajo sestavljati le v slovenskem jeziku, sploh naj se od strani političnih oblastev nasproti slovenskemu narodu tako postopa, da bodo prenehale vse opravičene pritožbe.

Ta razglas je vladni zastopnik v štajerskem deželnem zboru prebral v javni seji, ta razglas se je razposlal tudi vsem političnim oblastvom na Spodnjem Štajerskem, a ni se objavil v deželnem zakoniku, morda zaradi tega ne, da se čim preje pozabi. Kolikor jaz vem, se tudi ni razposlal načelnikom drugih kronovin, kjer prebivajo Slovani. Pozabljen in pokopan leži v zaprašenih registraturah c. kr. okrajnih uradov in morda sedanji uradniki okr. glavarstev niti ne vedo, da je izdan, še manj pa so jim znana njegova določila.

Ta razglas vsaj deloma v prvi inštanci skromno vstreza jezikovnim zahtevam Slovencev na polju politične uprave, toda kako je v resnici, kako se v tem oziru godi v vsakdanjem življenju? Na vse to se skoro nič ne ozira: Zapisniki s slovenskimi strankami in odloki zanje in za slovenske občine se delajo z malimi izjemami nemško; celo v svojih na-

sledkih prevažnih razglasilih, namenjenih Slovincem, se izdajajo odloki večinoma v nemškem jeziku, to se vzlasti godi v slovenskih delih koroške in štajerske dežele in sicer tako, da se s tem smeši vsak čut pravičnosti in zdrav človeški razum; kar seveda zelo boli slovensko prebivalstvo. Celo na Kranjskem se politična oblastva tu in tam s posebnim veseljem gibljejo v tem nemškem kolovozu.

Razglasila objavljajo določbe z ukazi in prepovedmi, z njim se tudi določujejo kazni za vsakoga, kdor jih prezira, oziroma prestopa.

Vsak tak ukaz je torej kaznujoč zakon, pri katerem je vsaka besedica zelo važna; besedilo mora biti popolno zanesljivo, neumestno je pri tem vsako opisovanje, pregrešek se sodi po avtentičnem besedilu; zato se sme in mora tudi ukaz ali prepoved objavljati jedino z avtentičnim besedilom. Stranka se more le tedaj kaznovati, ako ni slušala ali je prekršila ukaz ali prepoved, izdano z avtentičnim tekstom. Stranka je nepokorna in zato kaznjiva, ako nasproti dela, kakor se ji reče. Da pa more prav ravnati, zato pa mora tudi prav umeti, kar se zahteva od nje. Da pa to razume, treba ji je povedati v jeziku, katerega umeva. Ukaz, izdan stranki v njej neumljivem jeziku, ni noben ukaz, marveč nesmisel in neumnost.

Zato morajo biti slovenskemu ljudstvu namenjena razglasila samo slovenska, in da so verodostojna, jih mora oblastvo, ki jih izda, samo izvršiti avtentično v slovenskem jeziku; drugačen prevod ni avtentičen.

Kedo pa oskrbi tak avtentičen prevod, ako drž. oblastvo odpošlje slovenski občini nemški razglas? Župan ne zna nemški ali ne dovolj, da bi preložil dopis. On da dopis občinskemu slugi, in ta naj si pomaga kakor vé in zna.

Cesar državni uradnik, ki je od države plačan za svojo službo, ne stori, to naj stori občinski sluga: preloži naj dopis. To je mimogredé rečeno tudi sramota za državnega uradnika. In kako se okliče tak razglas? Niti prebere se ne, marveč na pamet se pove nekaj besedij brez smisla in zveze — res prava spaka dopisa!

Povabila slovenskim strankam se izdajajo večinoma nemška, jednako, kakor sem že omenil, tudi zapisniki, ki se sestavljajo z njimi. V popolno slovenskih okrajih imamo včasih uradnike, ki ne znajo slovenski in se pri svojih uradnih poslih, uradnih dneh in komisijah s slovenskimi strankami morajo posluževati tolmača. (Cujte! Cujte!)

Samo ob sebi umevno in pravično bi bilo, da bi načelniki finančnih vodstev in namestništev v deželah, koder bivajo Slovenci, znali slovenski, ali da bi bili vsaj slovenskega jezika zmožni poročevalci pri namestništvih, odločeni za slovenske dele dežele. Mej mnogoštevilnimi uradniki pri deželnih vladah na Koroškem in Štajerskem n. pr. razumejo le dva ali trije referenti slovenski, dasi je v omenjenih deželah jedna tretjina, oziroma dve petini slovenskih prebivalcev. S tem se naravnost žali slovenski narod. (Tako je!) Seveda se pri taki sestavi najvišjih službenih mest ne more o tem govoriti, da bi se izdelovali slovenski spisi ali slovenski reševali.

Kolikokrat so že svoj glas povzdigovali zastopniki slovenski v tej visoki zbornici, naj se vendar jedenkrat tudi slovenskemu narodu podeli to v na-

rodnem oziru, kar že zdavno imajo drugi narodi. Žalostno je in sramotilno, da se našemu narodu to krati, kar mu je zagotovljeno po pravu in zakonu. Zastopniki slovenski zahtevajo odločno, da se podeli slovenskemu narodu po osnovnih zakonih zagotovljena mu enakopravnost popolno in neprikrajšano na vseh poljih javnega življenja.

S tem sem pojasnil, kako se omenjeni razglas, ki pa Slovincem nikakor ne da tega, kar imajo popolno pravico zahtevati, pri političnih oblastvih uporablja gledé jezikovnih razmer. Ako bi bilo le količaj dobre volje, bi se temu lahko ustreglo in to tem bolj, ker to zahteva tudi korist dobro vrejene uprave. (Dobro! Dobro!)

Ministerstvo naj vendar jedenkrat pokaže resno voljo, pravično ustrezati jezikovnim zahtevam Slovencev, potem bo tudi šlo, ker imamo sedaj jezika-vešćih uradnikov še v zadostnem številu.

(Konec sledi.)

Državni zbor.

Na Dunaju, 19. decembra.

Po otvoritvi današnje seje je predložil trgovinski minister načrt zakona glede spremembe in dopolnitve obrtnega reda. Načrt se je izročil stalnemu obrtnemu odseku.

Posl. P a c a k in tovariši pozivljajo ministerskega predsednika, naj kmalu predloži načrt zakona glede ureditve diurnskih plač.

Nato nadaljuje zbornica posvetovanje o proračunu za notranje ministerstvo.

Posl. F u n k e pravi, da je bil vladni zastopnik jako malo srečen v svoji včerajšnji izjavi o karijeri aristokratskih uradnikov, ker je popolno gotovo, da se pri teh ne ozira na število službenih let. Nato omenja govornik uradniškega ukaza ter pravi, da je času popolno neprimeren, ker ovira uradniško svobodo v izvrševanju političnih pravic. Konečno se pritožuje, da so občine preveč odvisne od državnih oblastij in povdarja, da je treba varovati občinsko avtonomijo.

Posl. P l a s s zahteva strogih določil proti trpinčenju živalij in upa, da bode novi kazenski zakon ustregel tej zahtevi.

Posl. R u t o v s k i obžaluje, da ima zbornica tako malo časa za reševanje velikih socialnogospodarskih vprašanj, mej katere pripada tudi vprašanje glede izseljevanja. Na to opisuje izseljevanje v Galiciji, ki je postalo že epidemično, ter našteva mnogovrstne vzroke, ki so povod izseljevanju, in pripomočke, s katerimi bi bilo mogoče odpomoči veliki revščini, ki tare ubogo, mnogoštevilno prebivalstvo. Slednjič toplo priporoča vladi, naj kar najhitreje uvede prepotrebne preosnove za Galicijo.

Posl. P r o m b e r predlaga, naj se uvrste predstojniki pomočnih uradov pri političnih oblastih druge instance v osmi plačilni razred.

Nadalje predlaga posl. K r a u s, naj se uvrste najstareji tajniki pri okrajnih glavarstvih v deveti razred in posl. K y r l e govori za definitivno nastavljenje začasnih uradnih slug pri okrajnih glavarstvih.

Posl. S a m a n e k izraža svoje začudenje nad tem, da je prevzel ministerski predsednik za svoje geslo pravičnost, kar ni v nikaki zvezi s tem, kar se godi s prebivalstvom v Galiciji. Konečno se pri-

5. 4. 30

M. M.

Reum

tožuje nad postopanjem nekaterih okrajnih glavarstev in ces. namestnika grofa Thuna ter izraža željo, naj bi vlada v očigled političnega položaja na avstrijski meji in orijentu zadovoljila ljudstvo.

Posl. dr. Menger se popolno strinja z zahtevami posl. Rutovskega glede Galicije ter govori nadalje za zboljšanje stanja zasebnih uradnikov, za katere naj bi se osnovala potrebna zavarovalnica za starost in onemoglost. Po nekaterih pojasnilih glede dunajskega mesta, omenja govornik najnujnejih socialno reformatoričnih nalog, zavarovanje za onemoglost in polajševanje pri zidanju cenih stanovanj. Pri tej priliki opozarja na mnogotere nepravilnosti pri zavarovalnicah zoper nezgode ter povdarja, da imajo od teh velike koristi navadno le kapitalisti; tudi uprava omenjenih posojilnic potrebuje nujne in temeljite preosnove. Glede zakona o nedeljskem počitku pripomni, da v marsičem škoduje malim obrtnikom in da bi bilo potrebno, ako bi se glede tega zakona dale proste roke županstvom in trgovskim zbornicam. Slednjič predlaga, naj se najnujnejše preosnovi družabni in zborovalni zakon ter pripomni, da je ta točka poskuševalni kamen za liberalno mišljenje posl. zbornice in vlade.

Nato se vsprejmo prva tri poglavja, kakor tudi po budgetnem odseku predlagane resolucije, ter se prične posvetovanje o 4. in 7. poglavju, ki govore o stavbah in napravah.

V nadaljni debati govori poslanec Morsey za vravnavo reke Mure ter zahvaljuje vlado za dosežanje usluge v tej zadevi. Konečno pripomni, da mora tudi Ogerska v tem oziru storiti svojo dolžnost.

Vladni zastopnik Braunhofer odgovarja, da je Ogerska že naročila stavbinemu uradu, naj izdela potrebne načrte, na podlagi katerih se bo vršilo skupno posvetovanje. Glede vrejevanja rek v Galiciji pripomni, da bo vlada sedaj marljiveje izvrševala potrebna opravila.

Poslanec Kirschner navaja nekoliko želja koroških prebivalcev glede vravnave voda na Koroškem.

Na to se vsprejmejo ostala poglavja proračuna za notranje ministerstvo z vsemi predlogi budgetnega odseka.

Pravosodni minister predloži načrt zakona glede notranje uprave in poslovnega reda pri sodiščih in načrt glede spremembe člena 61. trgovinskega zakona. Oba načrta se izročita stalnemu odseku za pravosodje.

Poslanec Romanek stavi interpelacijo, v kateri zavrača nekatere laži v dunajskih listih o rusinski deputaciji. Govornik krepko pobija sumničenje, češ, da so se pokrili troški deputacije z denarjem iz ruskih virov, poda dotična pojasnila ter vpraša ministerskega predsednika, je li voljan naznaniti izvor omenjenih neresničnih poročil in poravnati škodo, ki jo trpi rusinski narod vsled tega. Interpelacijo so podpisali poleg rusinskih zastopnikov Mladčehi, krščanski socialisti in posl. Kronawetter.

Prihodnja seja jutri.

Pogodba z Ogersko.

(Spisal državni poslanec Fr. Povše.)

(Dalje.)

Zelo pomenljiv pa je za našo tostransko državo napredek pivovarstva in pridelovanje sladkorja na Ogerskem.

L. 1880 pridelalo se je le 420.000 hektolitrov, l. 1893 že 1.263.125 hl.

Se pomenljivejši je napredek v sladkorni obrti, kar je toliko bolj vpoštevati, ker je naša država imela vsaj v tem precej izvoza na Ogersko.

Leta 1881 pridelalo se je $1\frac{3}{4}$ milijonov meterskih stotov sladorne pese, leta 1892 pa že 2 milijonov met. stotov. Z neverjetnimi olajšavami pa pospešuje vlada te sladorne tovarne, ki so leta 1893 že 1.145.000 met. stotov sladkorja izdelale. In tako je Ogerska, ki je še pred jednim desetletjem bila najboljši kupec za sladkor iz Češke, postala sama država, ki ima toliko sladorno obrt, da zamore sama zadostiti domačemu konsumu, in ko je leta 1889 še za pet milijonov goldinarjev vpeljati morala, izvozila je leta 1893 že za dva milijona goldinarjev sladkorja.

Istotako je poskočila množina pridelanega špirta, s katerim preplavljajo naše pokrajine. L. 1880 pridelali so špirta za 62 milijonov, sedaj že za 105 mil. goldinarjev.

Kaj pa naj rečem o mlinarski ogerski obrti! Častiti čitatelji „Slovenca“ spominjajo se še mojega

predloga v deželnem zboru in razprave o tem tudi za našo mlinarsko obrt na Kranjskem prevažno vprašanje. Večina deželnega zbora je sicer v kaj krotki obliki sklenila resolucijo do cesarske vlade s pozivom, da se odpravijo nerednosti v porabi takozvanega mlinskega obrata, po katerem zamorejo mlini dobivati pšenico iz Balkana colnine prosto, ako dokažejo, da 70 odstotkov moke iz te vpeljane pšenice izvozijo v inozemstvo.

Koliko škoduje velika ogerska mlinska obrt našim mlinom — izvzemši par velikih paromlinov — dokazuje pač propad stotin mlinov, ki niso vzlic vpeljavi umetnih strojev več kos veliki konkurenci ogerskih mlinov, ki v najoddaljenejši kraje naše države vpeljujejo moko. V tem pa jih njih vlada na vse mogoče načine podpira. Poleg že omenjene dobrote colnine prostega uvaževanja balkanske pšenice jim dovoljuje neverjetno nizke vozne tarife, tako da zamorejo po nižji ceni oddajati moko, kakor zamore to storiti naš mlinar. In kako da raste mlinarska obrt na Ogerskem, razvidimo iz tega, da, ko je leta 1881 se zmlelo v vseh mlinih $3\frac{3}{4}$ milij. meterskih stotov moke, se je leta 1893 že 7 milij. met. stotov namlelo. Ko bi Ogerska to ogromno množino moke izvaževala v inozemstvo, bi ne mogli nič pritoževati se, pa ona, kakor bomo iz naslednje navedenih poročil presoditi zamogli, velik del moke le v Avstrijo izvažala.

Pa tudi splošen nje izvoz je za blizo 220 milijonov goldinarjev narasel in dokazano je, da, ko je v prvem desetletju bila trgovinska bilanca pasivna, torej da je več merala vpeljati ali kupiti, kakor je drugam izvozila ali prodala, je njena bilanca sedaj aktivna.

V koliko se je njena velika obrtništva povzdignila, razvidimo iz podatkov, da je leta 1888 vpeljala surovin, katere izdelujejo tovarne, za 78 milijonov goldinarjev, leta 1894 pa že za 115 milijonov goldinarjev. Prav jasno nam to spričuje uvoz premoga, katerega potrebujejo tovarne za kovino in katerega se na leto vpelje skoro 17 mil. met. stotov. (Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 20. decembra.

Odsek za službeno pragmatiko je soglasno v sprejel resolucijo, v kateri se vzame na znanje izjava ministerskega predsednika glede uradniškega ukaza, in pozivlje vlada, naj poleg naznanjene predloge o disciplinarnem zakonu kolikor možno naglo predloži načrt zakona glede preosnove pravnih razmer uradnikov in slug. V teku nadaljne debate je izjavil ministerski predsednik grof Badeni, da se že vrši posvetovanje o predlogi glede disciplinarnih zadev. Minister nadalje povdarja, da se uradniki smejo vmešavati v politiko, toda ne smejo se pečati s protizakonito agitacijo. Uradniški glasovi nimajo pri ustmenih volitvah nikakih posledic. Tudi pasivna volilna pravica je uradnikom zakonitim potom dovoljena, vender se je pri tem ozirati na taktiko.

Katoličanstvo v Švedtst. Po poročilu „Pol. Corr.“ iz Stokholma se katoličanstvo na Švedskem, posebno pa v glavnem mestu, prav dobro razvija. Mejem ko je bilo pred desetimi leti komaj 800 katoličanov v Stokholmu, štejejo sedaj nad 1000 duš, ki so razdeljeni v dve občini. Katoliška duhovščina v glavnem mestu s škofom vred šteje 6 duhovnikov. Poleg teh je v mestu osemnajst usmiljenih sester iz reda sv. Elizabete, ki strežejo bolnikom v mestnih bolnišnicah. V zadnjem času se vrše priprave za zidanje večje katedralne cerkve.

Razmerje mej Evropo in Turčijo se je v zadnjem času dokaj spremenilo. „Europ. Bote“ konstatuje, da je stališče Anglije v orijentskem vprašanju danes veliko drugače, kakor je bilo popreje, kajti Angleži so spredvideli, da so preosnove v Turčiji neizpeljive in da je resnično mnenje, katero je izrekel pri neki priliki Gladstone, da namreč Turčiji ni pomagati. Nasproti jim pa Rusija očita, da sultanu vse premalo zaupajo in da se preveč potegujejo za Armence. Iz tega je razvidno, da se kaže Rusija Turkom zelo prijazno in hoče s tem zavirati akeijo ostalih držav. To postopanje se pa da tolmačiti na ta način, ker Rusija jako težko gleda ostale države v onih pokrajinah, nad katerimi bi ona rada gospodovala.

Preptr med Ameriko in Anglijo. Anglija in južno-ameriška republika Venezuela sta že več časa v prepiru zaradi meje ob angleški Gujani. Venezuela se ni hotela udati ter je prosila pomoči se-

vero-ameriške zedinjene države. Cleveland, predsednik ameriških zedinjenih držav, je kongresu v Washingtonu predložil izjavo, v kateri pravi, da protestuje proti angleškim nameram ter obžaluje, da je Anglija odklonila razsodišče. Sedaj je dolžnost zedinjenih držav, da določijo mejo med Venezuelo in angleškim ozemljem. Kongres naj dovoli troške za komisijo, katera naj hitro prične svoje delo. Zedinjene države se bodo z vsemi sredstvi uprle, ko bi si Anglija hotela prilastiti kaj tuje zemlje, ter so odgovorne za vse mogoče posledice. Senat je burno odobral to izjavo ter jo izročil odseku za vnanje stvari. Skoraj vsi ameriški listi odobrujejo to odločno izjavo, le „Evening Post“ dostavlja, da si Cleveland s tem hoče zagotoviti novo izvolitev. Irska narodna liga izjavlja, da v slučaju vojske z Anglijo postavijo 100.000 vojakov. Angleški listi priznavajo resnost tega prepira in prigovarjajo vlado, da se ne sme udati. Torej nova črna pika na obzorju.

Italijanski poraz in rusko časopisje.

Skoro vsi ruski listi z nekakim vidnim veseljem poročajo o porazu Italijanov v Afriki. Nekateri izmed njih pozivljajo celo rusko družbo v Afriki, naj moralno in materijelno podpira Abesince v boju, da se jim čim preje posreči pregnati Italijane iz njihovih pokrajin. Ruska simpatija za Abesinijo je tem večja, pišejo „Novosti“, ker jo hočejo podjarmiti oni tujci, kateri se vedno vtikajo v rusko orijentalno politiko. Ruska vlada sicer sama ne more ničesar storiti v obrambo Abesincev, ker ne mara prekorati svoje nevtralitete, tem ložje pa to stori ruska družba. „Moskovskija Vedemosti“ pravijo, da bode vojska z Abesinci zelo veliko škodila italijanski orijentalni politiki, kar je seveda za Rusijo prevelike važnosti.

Cerkveni letopis.

Prenovljena cerkev v Predosljih.

„Ljubil sem lepoto Tvoje hiše.“ (Ps. 25.) — Te besede iz Davidovega psalma stale so zapisane v nedeljo, dne 1. decembra 1895 pred uhom v našo cerkev in naznanjale pomen slavnosti, ki se je vršila ta dan pri nas. Župna cerkev v Predosljih veljala je že poprej kot jedna lepših cerkva v okolici. Po prizadevanji preč. gosp. župnika in duh. svetnika Jožefa Kerčona, ki je s tem, da je že toliko storil za olépsanje cerkve, pokazal, da tudi on z Davidom ljubi lepoto hiše Gospodove, stoji sedaj pred nami krasno prenovljena, in duha pobožnega molilca, ki vanjo stopi, mogočno povzdiguje k Bogu.

Omenjeni dan 1. decembra zbralo se je v lepi predoselski župniji več gg. duhovnikov sosedov, na čelu s preč. gosp. dekanom Anton Mežnarcem, ki se je povabilu gosp. župnika odzval s tem, da je prijazno prihitel semkaj, da je ob asistenci sosednih gosp. duhovnikov slovesno blagoslovil nove slike v cerkvi. Na to gosp. dekan stopi na prižnico, v jako poljudnem govoru razloži pomen posameznih slik in vpleta vmes primerne nauke, katere nam te slike stavijo pred oči; saj slika v cerkvi nima le namena, samo zaljšati hišo Božjo, ampak posebno opazovalca nagibati k lepemu krščanskemu življenju, in ravno v tem smislu je preč. gosp. dekan v svojem govoru lepo razlagal pomen posameznih slik.

A) Glavna slika, in zares pravo umetniško delo, je velika slika v prezbitoriju na svodu, ki je razpet nad prostorom 9 metrov dolgim in 8 metrov širokim.

Pomen te slike je: Sv. Duh navdihuje (inspiratio) štiri evangeliste, t. j. sv. cerkev na zemlji.

Izpeljava: Vodilna misel pri izpeljavi so besede sv. evangelista: Tolažnik Sveti Duh pa, katerega bo poslal Oče v mojem imenu, on vas bo učil vse, in vas bo opomnil vsega, kar koli sem vam rekel.“ (Jan. XIV. 26.) Na osrednji je predstavljena presv. Trojica v nebeskem veličastvu, ko Bog Oče po svojem sklepu v imenu Sina pošilja navdihovanje Sv. Duha na štiri evangeliste.

Kako pa Sv. Duh uči in spominja sv. evangeliste vsega, karkoli nas je božji Učenik učil in za naše odrešenje storil, predstavljajo pomembno tri skupine angelov (v vsaki skupini po dva angela), in sicer:

a) Prva skupina nam kaže rojstvo Gospodovo. — Angelj prepeva „Gloria in excelsis Deo“, držeč v eni roki trak s tem napisom, v drugi pa palmovo vejo — vejo miru ljudem na zemlji. Zraven njega na oblakih sedeči angelj ima knjigo nebeske modrosti, t. j. besede Zveličarjeve, Njegov nauk, ki je svetu pregnal temo nevere, zato drži angelj v drugi roki gorečo baklo — luč sveta.

b) Druga skupina: „Kristusovo trpljenje in njegova neizmerna ljubezen, ki se v tem kaže.“ Prvi angelj drži križ, sveto orodje našega odrešenja. Na sredini križa je presveto Srce Jezusovo, iz njega teče sveta rešnja kri, katero angelj z desno roko nabira v kelih. Drugi angelj kleči v globoki zamišljenosti v neskončno ljubezen božjo do grešnega človeštva. Njegova globoka utopljenost v premišljevanje je lepo označena s tem, da mu ogrinjalo sega globoko čez čelo.

c) Tretja skupina: „Slavi se vstajenje Zveličarjevo.“ Prvi angelj prepeva „Alleluja“ in je obrnjen proti Božjemu Sinu v nebеса. Drugi pa trobi na trobento, obrnjen proti človeškemu rodu, spominja joč ga, da tudi ti boš vstal k večnemu življenju. Vsak z jedno roko pa drži Kristusovo zastavo: znamenje njegove zmage nad svetom in hudobnim duhom.

Na štirih voglih slike pa je prostor za štiri evangeliste, ki so vpodobljeni ne na oblakih, ampak kot na zemlji bivajoči, t. j. na realnih tleh, kakor je tudi na zemlji sveta cerkev, za katero je Kristusov nauk namenjen in za katerega se ona vojskuje. Na vsacega izmed evangelistov pa gredo od svetega Duha svitli žarki kot znamenje nadihnenja.

Vse to je znani naš domači umetnik gospod Matija Brađaška v jako prijetnem koloritu mojstersko izpeljal. Podobe na tej sliki niso kopije, ampak originali našega umetnika.

(Dalje sledi.)

Dnevne novice.

V Ljubljani, 20. decembra.

(Deželni glavar kranjski.) Kakor se nam brzojavno poroča, objavila je uradna „Wiener Zeitung“, da je cesar imenoval deželnega poslanca Otona Detela deželnim glavarjem in grofa Leona Auerperga njegovim namestnikom.

(Razdelitev obleke) ubogim učenkam in učencem tukajšnjih ljudskih šol vršila se bode v nedeljo dne 22. decembra ob 11. uri dopoldne v telovadnici prve mestne deške šole v Poljskih ulicah. Odbor vabi najljubše p. n. dobrotnike šolske mladine k tej razdelitvi in se vsem, kateri so kaj darovali ali storili v ta dobrodelni namen, najtopleje zahvaljuje.

(Iz Št. Ruprta.) Dne 5. decembra je občinski zastop v Št. Ruprtu gosp. Jožefu Grčarju, župniku v Trzišu (Sv. Trojica) soglasno podelil častno občanstvo.

(Osebnosti.) Učitelj na strokovni šoli za lesno obrt v Ljubljani Jos. Krainer, je povišan z l. 1896 v deveti plačilni razred. — Mornariški vojaški župnik Pavl Uredniček v Poli je imenovan častnim kanonikom pri nadškofjskem kapitelju v Gorici.

(Porotne obravnave) se bodo v prihodnjem letu pričele: V Ljubljani 24. febr., 26. maja, 24. avg., 30. nov.; v Novem mestu: 24. febr., 4. maja, 3. avg., 16. nov.

(Učiteljska služba) je razpisana na jednorazrednici v Budanjah. Prošnje do 18. jan. 1896 c. kr. okrajnemu šol. svetu v Postojini.

(Zdravje v Ljubljani) od 8. do 14. decembra: Novorojencev bilo je 20, mrtvorjen 1, umrlo jih je 25, mej njimi za ošpicami 11, za tifuzom (legarjem) 1, za vratico (davico) 2, za jetiko 4, za vnetjem sopilnih organov 2, vsled starostne oslabelosti 2, za različnimi boleznimi 3. Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer: za ošpicami 64, za škrlatico 1, za tifuzom 1 in za vratico 7.

(J. Kušej pred porotniki.) S Koroškega: V soboto, dne 14. t. m. je stal pred celovškimi porotniki bivši podpredsednik nemčurskega „bauernbunda“ in „vodja“ Morotove tovarne v Vetrinjah Jan. Kušej, obtožen goljufije in zadolžene krive. Iz zatočnice, ki navaja mnogo goljufivih dejanj obtoženega, povzamemo, da je napravil okrog 30.000 gld. dolga, pokritih pa je le 17.000 gld.! Ob svoj denar pride mnogo manjših posestnikov in revnih delavcev, ki so svojemu vodju zaupali svoje težko zaslužene krajcarje. Kušej se je sam obsirno zagovarjal in izgovarjal na svojega brata, kateremu je posojeval. Zagovornik je bil dr. Krainz, tožnik drž. pravdnika namestnik dr. Schmidt. Obravnava je trajala od 1/2. ure dopoldne do 3/4. ure zvečer.

Porotniki so se posvetovali celo uro, zanikali vprašanje zaradi goljufije, potrdili pa izneverjenje in zadolžene krive. Kušej je obsojen na osem mesecev v težke ječe.

(S Koroškega), dne 19. dec.: Deželna vlada je potrdila pravila nove „Südmark“-podružnice Paterinjon-Bistrica. — Po vsem Koroškem je padlo precej snega. Napravil je mnogo škode po vrtovih in gozdih. — Občinske volitve so imeli dne 14. t. m. na Vrbi. — Nove zvonove so dobili za pogorelo kapiteljsko cerkev v Brežah. — Zalogo živinske soli namerava napraviti kmetijska podružnica v Spod. Dravberzi. — Električno razsvetljavo nameravajo vpeljati v Brežah. Kdaj pride na vrsto Celovec (in Ljubljana)? — Nove orglje za podružnično cerkev sv. Lamberta pri Eutendorfu je napravil vrli slovenski orglarski mojster F. Colarič v Borovljah. To je 27. Colaričevo delo.

(Iz Celovca,) dne 19. decembra: Ministerski predsednik je imenoval revidenta Jak. Hren-a za računskega svetovaleca pri računskem odseku deželne vlade v Celovcu. — Naznanjena versto-apologetična predavanja vč. o. Jos. Franz-a S. J. v rokodelskem domu so prav dobro obiskana. Dal Bog svoj blagoslov! — Zaprli so stavca Löscherja v Kleinmayr-jevi tiskarni, ker so našli pri njem sumljive socijalistične spise.

(Mažarsko nasilstvo na Reko.) Iz Reke se nam poroča: Dne 18. decembra so se zbrali mestni očetje na Reki v posvete. Podžupan Gelletich je predlagal, naj se reška dekanija izloči iz senjske biskupije ter naj se za Reko osnuje posebna škofijska stolica. Ako bi se pa to ne zgodilo, naj se dekanat v Reki priklupi neki drugi škofiji, ki državnopravnim razmeram Reke bolj ugaja, nego senjska. Predlog so mestni očetje podpirali in ga izročili posebnemu odseku, ki bo v prihodnji seji o njem poročal. — S tem je mestni zbor tudi uradno sprožil stvar, za katero se že dalje časa zanimajo vladni mažarski krogi v Reki in v Budimpešti. Menijo namreč Reko tudi v cerkvenem oziru tako zvičajno izrezati iz telesa kraljevine hrvatske, kakor so to z Reko storili v državnopravnem oziru. Kompetentna cerkvena oblast bo o tem odločevala, ali bi bila taka ločitev v cerkvenem oziru koristna za reške katoličane ali ne. Dobro bi bilo, da bi v tem slučaju perute postrigli nenasitnemu mažarskemu šovinizmu.

(Žid — izdajatelj sv. pisma.) Poroča se nam: Pred nekaj dnevi je nas pri obedu opozoril naš gospod župnik na novo izdajo klasičnega sv. pisma. „Glejte ponudbo“, pravi, „ravno kar sem jo prejel. Ponudba, katero je razpošiljal neki grof Moric Kumerkirch z Dunaja, nam javi, da zamoremo svoto 33 gld. tudi mesečno plačevati.“ Svota je resnično velika, a toliko krasnih slik prvih veščakov, kakor pravi oklic, bi me kmalu premotilo, da si naročim to: Goldene Klassiker Bibel. Le misel, kapelan si, sv. pisem v različnih jezikih imaš več, me je dovedla do sklepa, saj tudi pozneje lahko kupim, ko bom v boljšem finančnem stanju. Mamilo me je zopet lepo število naročnikov, ki so bili v pozivu natisnjeni. Gotovo je izborno delo. Skoraj sami nadškofi, škofi, semeniški vodje, semeniški profesorji, kanoniki itd. Izmed Slovencev našel sem le generalnega vikarija dr. Jegliča. Pri meni je le premagala praktična stran, nisem se naročil. Hvala Bogu, vzkliknil sem danes. Zakaj? Dobina večerno izdajo „Reichspost“ dne 16. decembra, št. 289. Članek: „Der Graf als Colporteur“ mi pojasni židovsko zvijačo. Izraelitska tvrdka Maks Herzig (kako srčno-ljubko ime) si ni upala iskati ogromnega dobička pri izdaji krasnega ilustrovanega klasičnega svetega pisma. Poiskala si je agenta — grofa, moža, kakor se je poučila „Reichspost“, ki je že v letih in na putiki trpi in kot pisar-agent deluje za trdko. Še bolj meni izkoristiti žid grofa Morica. Kot grof ji bo pridobil na tisoče abonentov in to v najvišjih krogih. Zal, posrečila se je že nekoliko zvijača. Pola, nam poslana, svedoči že 4964 abonentov, ako tudi to ni zvijača. Za se sem sklenil: Od židovske tvrdke izdanega, skoravno krasnega sv. pisma si ne omissim. Jednako bi svetoval storiti vsem gospodom, ki so prejeli vabilo pōlo. —ng.

Društva.

(Vabilo na XXXIX. občni zbor „Narodne čitalnice ljubljanske“) v četrtek dne 26. decembra 1895. leta, ob 11. uri dopoldne v mali dvorani „Narodnega doma“. Dnevni red: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Poročilo revizorjev. 5. Volitev dveh revizorjev za prihodnje leto. 6. Volitev predsednika in 10 odbornikov (§ 10 društvenih pravil). 7. Posamezni nasveti. V Ljubljani, dne 15. decembra 1895. K mnogobrojni udeležbi vabi najprijazneje odbor.

(Katoliško delavsko društvo za Prevalje in okolice) je imelo minolo nedeljo dne 15. t. m. društveni shod pri Šteklju v farski vasi. Zbog neugodnega zimskega vremena je bila udeležba bolj pičla. Govorila sta kaplan Ebner o delavskih razmerah v rimskem cesarstvu in vikar V. Podgore o krščansko-socijalnem programu.

Telegrami.

Dunaj, 19. decembra. Pri današnjem dvornem obedu so bili navzoči skoro vsi evropski poslaniki. — Cesar se poda v soboto v Monakovo, koder ostane čez božične praznike.

Dunaj, 19. decembra. Včeraj zjutraj ob 8. uri se je pri kopanju nekega vodnjaka v Döblingu udrila zemlja in zasula dva delavca. Preiskave, ki se neprestano vršé, so do gnale, da sta delavca še živa, vendar bode trajalo še precej časa, predno se bode ta mogla rešiti.

Dunaj, 19. decembra. Italijanski poslanci so izdali izjavo, v kateri trdijo, da, akoravno pričajo dosedanja posvetovanja o popolnem soglasju glede mnenja, da se morajo braniti narodne pravice, je vendar v teh razmerah nemogoče sestaviti političen, ekonomičen in socijalni program, ki bi ugaljal italijanskim poslancem in bil podlaga novemu italijanskemu klubu.

Sredec, 19. decembra. Ministerski predsednik Stoilov, kakor tudi vsi odlični zastopniki sobranjske večine trdijo, da bode prekrščen princ Boris 3. januarja.

Rim, 19. decembra. „Agencia Stefani“ se poroča iz Massanah: Položaj je nespremenjen. Sovražnik je še vedno v obližju Scelicota, ne da bi silil naprej. Po poročilih nekaterih vojakov iz šoanskega tabora vlada med njihovimi vodji nejezdnost.

Pariz, 19. decembra. Finančni minister je predložil zbornici nadaljni kredit v znesku 17 milijonov za Madagaskar. Dosedaj dovoljeni kredit znaša 65 milijonov.

Madrid, 19. decembra. „Heraldo“ javlja, da bode maršal Martinez Campos kmalu odložil čast kubanskega guvernerja in da je njegovim naslednikom odbran general Weyler, vojni poveljnik v Kataloniji.

Bukarešt, 19. decembra. Danes je otvoril kralj s prestolnim govorom obe zbornici. V govoru se omenja velika važnost rumunskega kraljestva napram orientalskemu vprašanju ter slikajo ugodne razmere mej sosednimi državami.

London, 19. decembra. „Times“ se poroča iz Carigrada, da je sultan pozval vse ministre k skupnemu posvetovanju, pri katerem se bode ukrepalo, na kaki način bode mogoče pridobiti nujno potrebnih denarnih sredstev.

Washington, 19. decembra. Kakor se poroča, senat ne bode pooblastil predsednika za sestavo mejne komisije, ampak zahteva, da sme o tem odločevati senat sam.

Havana, 19. decembra. General Canella je s 1000 možmi popolno premagal vstaško četo, ki je štela 3000 mož. 40 vstavev je ubitih in 90 ranjenih. Španjci so izgubili 70 mož.

Tuji.

18. decembra.

Pri Storin: Kos iz Idrije. — Löwy iz Peco. — Maraspin iz Trsta. — Andujar iz Grada. — Hudovernik iz Kostanjevice. — Baroninja Carlshausen, Schütz iz Kočevja. — Werbole iz Izlake. — Bolta z Ledin.

Menjalnica bančnega zavoda

Najbolje priporočena
za preskrbljenje vseh
v kurzem listu
zaznamovanih
menic in vrednostij

Schelhammer & Schattera

Wien,
I. Bezirk,
Stefansplatz
Nr. 11, Parterre.

Pri **Maliču**: Bernhardt, Fritz, Schweighoffer, Kary, Kormann z Dunaja. — Marquis iz Boglara. — Goetschel iz Chane de Fonds. — Paterny iz Prage.

Pri **Lloydu**: Ritossa iz Visinade. — Hillmayr, Semen iz Trebnjega.

Pri **Južnem kolodvoru**: Hartmann iz Trsta.

Pri **avstrijskem caru**: Petrič z Jesenice. — Cerar iz Blagovice.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Mokrina v 24. urah v mm.
19	9. zvečer	729.6	+0.9	brez	oblačno	
20	7. zjutraj 2. popol.	729.1 728.2	+0.6 +2.1	sl. sever sl. svzh.	megla oblačno	10.4

Srednja večerajna temperatura +1.2°, in za 3.3 nad normalom.

761 1-1

Andrej Peterlin-Poljanec javlja v svojem, svoje soproge **Frančiške** in otrok imenu sorodnikom, prijateljem in znanec, da je umrla iskreno ljubljena, nepozabna hči, oziroma sestra, gospodična

Marija Peterlin

bivša učiteljica v št. Rupertu na Dolenjskem

danes, dne 19. t. m., popoldne ob 1/3. uri, previdena večkrat s sv. zakramenti za umirajočo, po dolgotrajni mučni bolezn, v 25. letu starosti.

Pogreb pojde v soboto, dne 21. t. m., ob 4. uri popoldne iz hiše št. 94 v Ribnici na župnijsko pokopališče. — Blago pokojnice priporočamo v pobožno molitev in prijazen spomin.

V Ribnici, dne 19. decembra 1895.

Poslano.

758 1-1

Svarilo.

V zadnjem času se na tako silen način množe tržna naznanila naše takozvane konkurence, da smo prisiljeni opomniti naslednje v pojasnilo.

Konkurenca trži s sistemi plinove žarnice, ki niso nič drugega, nego ponarejeni Auer-jevi patenti, in so, kakor ponarejevanja, jako malo vredni. Nasproti takim različnim oskrbnjevalcem naših privilegijev pravic postopamo z vso strogostjo in z vsemi pravnimi sredstvi, ki so nam na razpolago, in smo tudi na Dunaju in v Pragi zaplenili v njihovih prostorih nahajajoča se žarna telesa. Ravno tako smo dosegli, da je deželno sodišče na Dunaju in v Pragi pod kaznijo 50 gld. za vsak slučaj prepovedalo, prodajati ponarejena žarna telesa. Pričakovati je torej, da postanejo te naredbe v najkrajšem času pravomočne, in da pridejo oni, ki se dajo zapeljati nečuvno nizkim cenam, in kupijo iz inozemstva vvažane izdelke, ponarejene po naših, v neprijetni položaj, da bodo morali imeti svetilke brez žarnih teles. Vsled tega opozarjamo naše p. n. odjemalce, naj dobro pazijo na to možnost, ter jih prosimo, naj v svojo korist zahtevajo **plinove žarnice, patent Auer**, ker bomo mi poslali žarna telesa le za one svetilke, ki so kupljene pri našem zastopstvu, tukajšnji plinovi tovarni.

Avstr. akcijska družba za plinovo žarno luč.

Patent dr. Karol Auer pl. Velsbach.

Zastopstvo v Ljubljani: **plinova tovarna.**

Prečast. duhovščini

za liturgično uporabo najboljše priporočeno

V. A. Vinding-a

v Bistrici ob Dravi na Koroškem patentovano, na poseben način prirejeno

ogljje za kadilnice

100 komadov gld. 1.80, poštni zabojček po 150, 200 in 300 komadov.

Pri naročilih blagoviti naj se posluževati nemškega ali latinskega jezika. Dobi se tudi patentovani stenj za večne luč.

Priznanje. Pri Vas naročeno in prejeeto ogljje za kadilnice smo porabili. Vaša iznajdba je res krasna, namenu popolnoma zadoščujoča in praktična. Blagovolite mi poslati zopet zabojček s 300 komadi — Malteški redovni konvent v Pragi, III., Badgasse 4, v maju 1895. I b l, t. č. superijor. 19 52-39

St. 735/m. ž. sv.

760 1-1

Razpis.

Na mestni dvorazrednici na Barji je **stalno** popolniti

mesto nadučitelja

s službenimi prejemki II. plačilne vrste in prostim naturalnim stanovanjem.

Prošnje je

do dne 2. januarja 1896. l.

vlagati pri podpisnem šolskem oblastvu.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani,

16. dan decembra 1895.

Predsednik:

Grasselli m. p.

Družbinske igre

in vsakovrstne igrače, kakor tudi galanterijsko in lesnarezbarsko blago priporoča kot najpripravnejše za

božična darila

F. Stampfel v Ljubljani,

Kongresni trg, Tonhalle. 756 5-3

Stanarinske knjižice

za stranke z uradno potrjenimi določbami hišnega reda v slovenskem in nemškem jeziku, z razpredelbo za vplačevanje stanarine, vodovodne in mestne doklade, dobé se komad po 15 kr., 10 komadov vkup 1 gld. v

Katol. Tiskarni v Ljubljani.

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne vizitnice po nizki ceni.

Auer-jeva luč.

50% se prihrani na plinu.

Auer-jeva luč.

Najcenejša, najlepša, najbolj prijetna luč.

Auer-jeva luč.

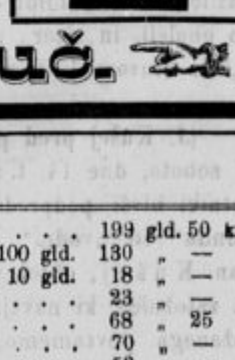
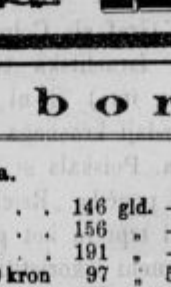
Cena svetilke 5 gld. brez strešice in montaže.

Dobiva se v 656 15-12

plinovi tovarni.

Auer-jeva luč.

Dunajska borza.

Dne 19. decembra.

Skupni državni dolg v notah	99 gld. 55 kr.
Skupni državni dolg v srebru	99 " 70 "
Avstrijska zlata renta 4%	121 " 30 "
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	99 " 75 "
Ogerska zlata renta 4%	121 " 50 "
Ogerska kronska renta 4%, 200 kron	97 " 65 "
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	978 " — "
Kreditne delnice, 160 gld.	353 " — "
London vista	121 " 10 "
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	59 " 32 1/2 "
20 mark	11 " 86 "
30 frankov (napoleonador)	9 " 60 1/2 "
Italijanski bankovci	44 " 20 "
C. kr. cekini	5 " 74 "

Dne 19. decembra.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	146 gld. — kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	156 " — "
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	191 " — "
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	97 " 50 "
Tisne srečke 4%, 100 gld.	138 " — "
Dunavske vravnave srečke 5%	129 " — "
Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	107 " 10 "
Posojilo goriškega mesta	112 " — "
4% kranjsko deželno posojilo	— " — "
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98 " 65 "
Prijoriteta obveznice državne železnice	218 " 75 "
" južne železnice 3%	164 " 75 "
" južne železnice 5%	181 " 50 "
" dolnjskih železnice 4%	99 " 50 "

Kreditne srečke, 100 gld.	199 gld. 50 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	130 " — "
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	18 " — "
Rudolfove srečke, 10 gld.	23 " — "
Salmove srečke, 40 gld.	68 " 25 "
St. Genois srečke, 40 gld.	70 " — "
Waldsteinove srečke, 20 gld.	53 " — "
Ljubljanske srečke	24 " — "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	157 " — "
Akcije Ferdinandove sev. železn., 1000 gl. st. v.	3300 " — "
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	442 " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	94 " 25 "
Dunajskih lokal. železnice delniška družba	62 " 50 "
Montanska družba avstr. plan.	149 " 25 "
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	149 " — "
Papirnih rubljev 100	129 " 75 "

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Kavarovanje za zgube pri firebanjih, pri iskrebanju najmanjšega dobitka. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“

Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti.

naloženih glavnice.

Izdajatelj: Dr. Ivan Janežič.

Odgovorni vrednik: Ivan Rakevec.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.